

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie
Katedra i Zakład Stomatologii Zachowawczej Przedklinicznej i Endodoncji Przedklinicznej
kierownik: prof. dr hab. n. med. Mariusz Lipski

Recenzja

Rozprawy doktorskiej lek. dent. **Mileny Marcinkowskiej-Ziemak**

pt.: „Ocena profilu socjomedycznego pacjentów zgłaszających się do różnych placówek stomatologicznych na terenie Warszawy”

Promotor: prof. dr hab. n. med. Agnieszka Mielczarek

Opinię sporządzono na wniosek przewodniczącego Rady Dyscypliny Naukowej NAUKI MEDYCZNEJ Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Praca doktorska lek. dent. **Mileny Marcinkowskiej-Ziemak** pt.: **Ocena profilu socjomedycznego pacjentów zgłaszających się do różnych placówek stomatologicznych na terenie Warszawy** przesłana mi do zaopiniowania ma formę manuskryptu napisanego zgodnie z wymaganiami odnośnie rozpraw doktorskich. Składa się z 14 rozdziałów, tj. z WSTĘPU, PRZEGLĄDU PIŚMIENICTWA, ZAŁOŻEŃ I CELÓW PRACY, MATERIAŁÓW I METOD, WYNIKÓW, DYSKUSJI, WNIOSKÓW, PIŚMIENICTWA, STRESZCZENIA PO POLSKU, STRESZCZENIA PO ANGIELSKU, SPISU ZAŁĄCZNIKÓW, WYKAZU SKRÓTÓW, SPISU TABEL I RYCIN oraz ZGODY KOMISJI BIOETYCZNEJ. Tabele w liczbie 36 oraz ryciny w liczbie 29 zostały zamieszczone w tekście pracy, która łącznie z załącznikami liczy sobie 112 stron.

Po wstępie Doktorantka na podstawie piśmiennictwa zapoznaje czytelnika z jakością życia związaną ze zdrowiem ogólnym i zdrowiem jamy ustnej, kryteriami pozamedycznymi wpływającymi na jakość życia, samooceną stanu zdrowia jamy ustnej, oraz rolą stomatologa jako lekarza pierwszego kontaktu. Rozdział ten wnosi bardzo dużo informacji i mógłby z powodzeniem stanowić pracę pogładową.

Zgodnie z układem prac doktorskich kolejny rozdział to ZAŁOŻENIA I CELE PRACY.

Doktorantka za cel przyjęła porównać profil socjomedyczny pacjentów z terenu miasta stołecznego Warszawy, korzystających z usług stomatologicznych realizowanych w ramach zajęć studenckich, w placówce akademickiej, w której część zabiegów jest refundowana przez NFZ oraz osób, które leczą się w prywatnych gabinetach, gdzie wszystkie zabiegi wykonywane są odpłatnie. Ponadto podjęła również próbę odpowiedzi na pytanie, czy praca z pacjentami w ramach szkolenia przeddyplomowego pozwala przyszłym stomatologom, sprostać wymaganiom rynku pracy i oczekiwaniom różnych grup pacjentów. Jako cele pośrednie niniejszej pracy doktorskiej przyjęła: 1. ocenę porównawczą wybranych parametrów stanu zdrowia jamy ustnej pacjentów obu badanych grup; 2. ocenę świadomości wpływu zdrowia jamy ustnej na zdrowie ogólne; 3. analizę samooceny stanu zdrowia jamy ustnej oraz zdrowia ogólnego pacjentów obu badanych grup; 4. ocenę porównawczą korelacji parametrów socjologicznych ze stanem zdrowia jamy ustnej pacjentów; 5. ocenę profilu pacjentów i przypadków klinicznych z jakimi spotykają się studenci kierunku lekarsko-dentystycznego w ramach szkolenia przeddyplomowego, w aspekcie ich przygotowania do realizacji świadczeń stomatologicznych na obecnym rynku usług medycznych.

Aby zrealizować cel pracy wyodrębniła dwie grupy pacjentów, którzy korzystali z opieki stomatologicznej placówek zlokalizowanych na terenie miasta stołecznego Warszawy. Jedną grupę (n=120) stanowili pacjenci, którzy zgłaszali się do Zakładu Stomatologii Zachowawczej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, celem leczenia stomatologicznego, realizowanego przez studentów kierunku lekarsko-dentystycznego, druga zaś (n=68) osoby, które leczono w prywatnych placówkach, nieposiadających podpisanej umowy z NFZ. Projekt uwzględniał badanie kliniczne oraz badanie przeprowadzone za pomocą metody sondażu diagnostycznego, z użyciem autorskiego kwestionariusza. Badanie jamy ustnej przeprowadzano w warunkach gabinetu stomatologicznego. W celu oceny parametrów stanu zdrowia jamy ustnej pacjentów poddanych badaniu użyto między innymi wskaźnika PUW oraz średniego wskaźnika PUW, wskaźnika leczenia zachowawczego (W/W+P) i liczbę własnych zębów jako parametr umożliwiający ocenę funkcjonalności uzębienia. Dodatkowo, przeprowadzono badanie ankietowe. Autorski kwestionariusz uwzględniał 22 pytania

dotyczące m.in. świadomości prozdrowotnej, wiedzy na temat czynników etiologicznych chorób jamy ustnej, samooceny stanu zdrowia jamy ustnej i zdrowia ogólnego. Ankieta składała się z trzech grup pytań. Grupa pierwsza dotyczyła wywiadu ogólnego, druga obejmowała pytania o stan zdrowia jamy ustnej, a trzecia dotyczyła zdrowia ogólnego pacjentów.

Analiza uzyskanych wyników wykazała, że badane populacje różnią się od siebie w wielu zakresach, m. in. w aspekcie wieku, statusu ekonomicznego, wykształcenia, aktywności zawodowej, świadomości stanu zdrowia jamy ustnej i jego wpływu na zdrowie ogólne, potrzeb leczniczych, motywacji do podjęcia leczenia, samooceny zdrowia jamy ustnej i zdrowia ogólnego, faktycznego stanu zdrowia i satysfakcji ze zdrowia jamy ustnej.

Stwierdzono, że pacjenci Zakładu Stomatologii Zachowawczej WUM, których charakteryzował niższy status ekonomiczny, bardziej zaawansowany wiek oraz mniejsza aktywność zawodowa, gorzej oceniali swój stan zdrowia i stan zdrowia jamy ustnej, co korelowało z gorszymi wskaźnikami zdrowia jamy ustnej i większą ilością przyjmowanych leków. Ponadto wykazano, że samoocena zdrowia jamy ustnej ma wpływ na samoocenę zdrowia ogólnego, mimo deklarowanej przez pacjentów niewystraszającej świadomości wpływu zdrowia jamy ustnej na zdrowie ogólne. Stwierdzono ponad wszelką wątpliwość, że praca z pacjentami kliniki uniwersyteckiej, którzy mają większe potrzeby lecznicze i częściej są obciążeni problemami zdrowotnymi, stanowi realną podstawę i przygotowanie do wejścia absolwentów kierunku lekarsko-dentystycznego na obecny rynek pracy.

W 13-stronnicowej dyskusji Doktorantka skonfrontowała swoje wyniki z wynikami uzyskanymi przez innych autorów wykazując się dobrą znajomością zagadnienia. Jest to najlepiej napisana część rozprawy.

Na podstawie uzyskanych wyników Doktorantka wyciągnęła pięć wniosków, które są zgodne z zaplanowanym celem: 1. Wartości parametrów oceniających stan zdrowia jamy ustnej różniły się w obu badanych grupach. Mimo iż poziom próchnicy był wyższy w populacji pacjentów kliniki uniwersyteckiej, wśród badanych odnotowano niższy wskaźnik leczenia zachowawczego; 2. Deklarowana świadomość wpływu zdrowia jamy ustnej na zdrowie

ogólne była wyższa wśród pacjentów korzystających z opieki stomatologicznej placówki uniwersyteckiej; 3. Wyższy poziom samooceny stanu zdrowia ogólnego i zdrowia jamy ustnej odnotowano w grupie pacjentów korzystających z usług stomatologicznych w prywatnych gabinetach; 4. Populację pacjentów kliniki uniwersyteckiej charakteryzowała wyższa średnia wieku, niższy status ekonomiczny, jak również niższy poziom aktywności zawodowej w porównaniu z osobami uczęszczającymi do prywatnych gabinetów stomatologicznych. Cechy te korelowały z gorszymi wartościami wskaźników zdrowia jamy ustnej, określanymi w badaniu klinicznym. 5. Kontakt studentów placówki akademickiej z osobami o określonym profilu socjomedycznym umożliwia lepsze przygotowanie przyszłych lekarzy dentystów do wymagań rynku pracy i oczekiwań pacjentów.

Aktualne piśmiennictwo w liczbie 66, głównie anglo- i polskojęzyczne. Napisane dość schludnie.

Uwagi merytoryczne

Zasadniczo nie mam uwag merytorycznych. Jedyna uwaga dotyczy pacjentów uniwersyteckiej kliniki – tak są ci pacjenci określani w manuskrypcie - którzy de facto są pacjentami wyłącznie zgłaszającymi do Zakładu Stomatologii Zachowawczej.

Uwagi redakcyjne

Doktorantka niekiedy używa określenia „ilość” zamiast „liczba” np. ilość zębów.

Drobne błędy interpunkcyjne np. przecinek stawia się przed „tj.”, a nie stawia się przed „że” czy „iż” w połączeniu wyrazowym „mimo że”.

Nie stawia się kropki po tytule pracy, ani też po tytułach tabel. Po opisie rycin kropka jest zalecana.

Zasadniczo nie używa się już określenia „ubytki klinowe”.

Bardziej mi odpowiada określenie „Niesmak w jamie ustnej” aniżeli stosowane niekiedy przez Doktorantkę określenie „absmak”.

Powyższe uwagi mają charakter redakcyjny i nie wpływają na moją ogólną wysoką ocenę pracy.

Podsumowanie

Rozprawa doktorska lekarz dentysty **Mileny Marcinkowskiej-Ziemak** pt.: „**Ocena profilu socjomedycznego pacjentów zgłaszających się do różnych placówek stomatologicznych na terenie Warszawy**” jest pracą oryginalną i samodzielną, zaplanowaną w przemyślany sposób i odpowiednio wykonaną oraz spełnia wszelkie wymagania stawiane rozprawom doktorskim i określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 z późn. zm.) w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1669 z późn.zm.). Napisana jest piękną polszczyzną i w pełni zrozumiałym językiem. Dużą wartością rozprawy jest sama redakcja. Manuskrypt jest bardzo estetyczny. Reasumując praca stanowi przykład „dobrej rozprawy doktorskiej”.

Wniosek końcowy

Zwracam się do wysokiej Rady Dyscypliny Naukowej NAUKI MEDYCZNE Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego z wnioskiem o dopuszczenie lek. dent. **Mileny Marcinkowskiej-Ziemak** do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Biorąc pod uwagę dobre zaplanowanie badań i ich realizację, jak i wartości praktyczne rozprawy oraz nienaganne przygotowanie manuskryptu stawiam wniosek o wyróżnienie.

prof. dr hab. Mariusz Lipski

specjalista stomatologii zachowawczej

Szczecin, dnia 5 maja 2021 r.